

ཕྱི་ལོ་གསེང་པའི་ལོ་གནང་དཔེ་ཚིགས་ཀྱི་ལོ་གསེང་དཔེ་ཚིགས།

ARURA

ཨ།འཕྱུར་ཐུང་གི་འབྲེལ་ཆེན་གྱི་མེད་ཀྱན་གསལ།

བསྐྱེད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆན།

མེད་ཀྱན་དཔེ་ཚིགས་ཀྱི་ལོ་གསེང་དཔེ་ཚིགས།

རོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཕྱགས་བཞུགས་དཔེ་ཚོགས།

ARURA

༄༅།རང་ཉེན་ཁུག་པའི་རྒྱུ་ཀྱི་འགྲེལ་བཤེས་པའི་
དོན་མཆོད་ཅན་གྱི་འགྲེལ་ཆེན་གྱི་མེད་ཀྱན་
གསལ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།

བསྟན་ནམས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཆོད།

མཚོ་ཚུན་མིང་ཆེན་རོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་འབྲུག་ཁང་ནས་བཞུགས།
(རོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཕྱགས་བཞུགས་དཔེ་ཚོགས་)ཚུམ་གྱི་ཆོག་མཆོད་པ་

039

། མི་རིགས་དཔེ་མཛན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

医学注释·无垢明示 /《藏医药经典文献集成》编委会,
青海藏医药研究所编. —北京:民族出版社,2006.5
(藏医药经典文献集成)

ISBN 7-105-07691-7

I. 医… II. ①藏…②青… III. 藏医—文集—藏语
IV. R291.4-53

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2006)第 047979 号

YIXUE ZHUSHI WU GOU MINGSHI

医学注释 无垢明示

编 者	青海省藏医药研究所 藏医药经典文献集成编委会
出版发行	民族出版社
地 址	北京市和平里北街 14 号
邮 编	100013
网 址	www.e56.com.cn
印 刷	北京艺辉印刷有限公司
装 订	天华印刷装订有限公司
经 销	全国各地新华书店
开 本	850mm×1168mm 1/32
印 张	19.625
印 数	0001—2000 册
版 次	2006 年 5 月第 1 版
印 次	2006 年 5 月北京第 1 次印刷
定 价	31.40 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文发行科电话:010-64227665 58130509)

ཚོམ་ཐྱིག་འགན་འཁུར་པ།

责任编辑:

གདན་ཁྲིམ་ཚོམ་ཐྱིག་པ།

特邀编辑:

ཐུང་ཁོ།

普日科

འབུམ་ཁོ།

本考

༩༩ ||བཤད་སྒྲུང་གི་འབྲེལ་ཆེན་དྲི་མེད་ཀྱན་གསལ།

ཚོམ་པ་ཁོ།

ཚོམ་ཐྱིག་མ་ཐན།

དཔེ་སྟུང་མ་ཐན།

འབྲེལ་ཆེན་མ་ཐན།

གནས་ལུགས།

ཐོག་མེད་ཡང་ཡུངས།

ཁ་ཤར་ཡང་ཡུངས།

བར་འདྲེབ་མ་ཐན།

བརྒྱུད་འཛོལ་མ་ཐན།

ཤིང་ཆུང་།

བར་ཤོག

བར་ཤོག་ཐོག་མེད་ས།

བར་ཤོངས།

བར་ཡུངས།

ཐོན་ལྷོང་།

བཤད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།

མཚོ་སྒྲན་ཁིང་ཆེན་པོ་དྲུག་མེ་དེག་ཁིང་འཇུག་ཁང་།

པོ་དྲུག་མེ་དེག་པའི་གནས་དཔེ་སྟུང་མ་ཐན་གསལ་དཔེ་ཆེགས་ཚོམ་ཐྱིག་ཆེགས་པ།

མི་དེགས་དཔེ་སྟུང་ཁང་།

མི་དེགས་དཔེ་སྟུང་ཁང་གི་པོ་དྲུག་མེ་དེག་ཁིང་ཁང་།

པེ་ཅིན་ཏཱ་མིང་ལི་ཡུང་ལམ་ཁང་145།

100013

010 - 64275311

པེ་ཅིན་དབྱི་རྒྱལ་པེ་པར་འདྲེབས་ཆུང་ཡོད་ཀྱང་སྤྱི།

རྒྱལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཁིན་ཏཱ་དཔེ་ཆུང་ཁང་།

850mm×1168mm 1/32

19.625

2006ལོའི་ཟླ5པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྒྲིགས།

2006ལོའི་ཟླ5པར་པེ་ཅིན་ཏཱ་པར་ཐངས་དང་པོ་བརྒྱུད།

0001 - 2000

སྤྱི་རྒྱུ་31.40

བྱུང་ལྗུལ་སྤྱི་འོད་ཀྱི་གསོ་རིག་རིག་གནས་ཟུང་སྤྱོད་སྤུལ་འདིང་ཆོགས་པ།

中华国际藏医药文化保护促进会

CHINA INTERNATIONAL TIBETAN MEDICINE CULTURAL
PROTECTION AND PROMOTION ASSOCIATION

封面设计：七星工作室

《ཁོད་ཀྱི་གསུང་པ་འགྲེལ་པའི་གནའ་དཔེ་ཚུགས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཚོགས་》ཀྱི་ཚུལ་ཀྱིས་གསུངས་པའི་མིང་ནི།
 ཁྱེད་ཀྱི་སྐུ། **ཁོ་རུ་ཆེ་རྒྱལ།** བཟུང་ཁོ། ཉི་མ། སྤྱབ་བཟུང་།
 ཆོག་པ་གཞི། འོ་ཆོག་པ་ཆེན།
 ཆོག་པ་གཞི་གཞོན་པ། རྩོ་རྩེ། ཉ་མ་གྲིན་རྒྱལ། གདུགས་དཀར། ཆེ་མིང་རྒྱལ།
 ཆོག་པ་པའི་མི་སྒྲུ། འོ་ཆོག་པ་ཆེན། རྩོ་རྩེ། ཉ་མ་གྲིན་རྒྱལ། གདུགས་དཀར། ཆེ་མིང་རྒྱལ།
 བཞེ་ཆེ་མིང་། ཐུ་མདོ་ལྷ་ཐུ་མས་རྒྱལ། དབང་ཆེན་ཆེ་བཟན། ལྷ་
 ཐུ་མས་རྒྱལ། རྩོ་རྩེ། རྩོ་རྩེ་འབྲུག། ཀམ་ཆོག་པ་གཉིས། རྩོ་རྩེ་འབྲུག་
 ཆེ་མིང་། བསམ་འབྲུག་རྒྱལ། ལྷ་པ་བཟང་རྩོ་རྩེ། དཔལ་ལྷན་རྒྱ་མཚོ།
 དབང་གུགས་བསོད་ནམས། ལྷ་པ་བཟང་བཟ་མིས། རྩོ་རྩེ་རབ་བཟན།
 མཁའ་འཕྲོ་རྒྱལ་པ། བཟ་རྩ།
 དཔལ་ལྷན་འབྲུག་རྒྱལ། བཟ་རྩ། རིན་ཆེན་འཚོ། གཞོགས་པའ་འབྲུག།

《藏医药经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

顾 问： **措如·次郎** 旦科 尼玛 土布旦

主任委员：艾措千

副主任委员：多杰 旦正加 星全章 才让加

委 员：艾措千 多杰 旦正加 星全章 才让加 完德才让
 恰多·李先加 昂青才旦 李先加 达多 端智
 尕玛措尼 端智才让 三智加 尕藏多杰 华旦尖措
 昂智索南 格桑扎西 多杰拉旦 卡着杰 扎巴

本书整理者：扎巴 仁青措 夏吾杨本

མཉམ་འབྲེལ་གཏམ།

ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་ལ་ལོ་རྒྱུ་ལ་ཉེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟན་ལ། དེ་ནི་གནའ་བོའི་ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་མང་གཞིར་བྱས་སོགས་སྐྱ་གར་སྐྱ་ནག་ཏེ་ཐིག་ལ་སོགས་པའི་གསེབ་རིག་པའི་ཉེར་བཅུད་བཟུ་ལེན་བྱས་ནས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆར་ཞིང་ལག་ལེན་གྱི་སྒྲོང་བྱང་ལུན་ལུམ་ཆོགས་པ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་བྱུང་ཆས་མངོན་པར་བཟུ་བའི་གསེད་བྱུད་ཀྱི་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ན། རྩ་སྐྱོང་ཞིག་ནས་འཛུལ་སྤྱོད་བྱུང་བའི་སྤྱོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་སྒྲུབ་པ་ན་མས་གྱིས་གདེང་འཛིན་ཆེན་པོ་གནང་ལུས་སྤྱོད་མཆིས།

ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་ལ་གཞུང་དང་ལག་ལེན་གྱི་བཟུན་བཅས་བཟང་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་ནང་དོན་གྱི་ཐད་གསེབ་རིག་ལོ་རྒྱུས་དང་། མང་གཞིའི་གཞུང་ལུགས། བྱུང་སྐྱོན་ལག་ལེན། མཉམ་སྦྲེས་སྟེ་བཟོ། ལུས་ཁམས་བདེ་སྤྱང་ལ་སོགས་རིག་ཆ་ལོངས་སྤྱོད་འདུས་ཡོད་པའི་ནོར་བུའི་བང་མཛོད་ཅིག་ལགས། དེ་ལ་ཏང་དང་སྤྱིད་གཞུང་གི་ལུགས་འཁུར་དང་བཅུ་མཐོང་ཆེན་པོའི་ལོག་ཉེ་ལོར་ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་སྤེལ་གང་ལེགས་བྱུང་ཡོད་ལ། གནའ་གཞུང་གང་མང་ཞིག་ཀྱང་དཔེ་རྒྱན་འབྲེམས་སྟེལ་བྱས་སྤྱོད་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་ད་དུང་གནའ་དཔེ་མང་པོ་ཞིག་ཁྱར་བཞིན་འདུས་སོས་དུལ་གྱི་སྟེང་བས་པའམ། ཡང་ན་མིའི་ཚེ་ལ་བའི་དབང་གིས་གཏོར་བཟུག་ཆབས་ཆེན་སྟེང་བས་ཀྱི་ཡོད་པས། གང་སྤྱད་སྤོས་སྤྱད་སྤྱོད་པ་བྱས་ཆེ་རིན་ཐང་གཞལ་དུ་མེད་པའི་གནའ་དཔེ་གང་མང་ཞིག་ཆ་བཟུག་སྐྱོན་ཆད་དུ་འཕྱོ་ཉེན་ཆེ།

དེ་ལ་ཐོད་ཀྱི་གསེ་བ་རིག་པ་ཉིད་ཚུགས་ཡོངས་ནས་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་
 གྲུབ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་མིགས་ཡུལ་བཅངས་ནས་ང་ཚོས་༡༠༠༩ལོར་མཆོ་སྒྲོན་ཞིང་
 ཆེན་ཐོད་ཀྱི་གསེ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་གཙ་བྱིད་བྱས་པའི་“《ཐོད་ཀྱི་གསེ་
 བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚུགས་པ་མྱིགས་དཔེ་ཆོགས་》ཚམ་མྱིག་ཆོགས་པ་”མྱིག་
 འཇུགས་བྱས་པ་དང་། གནའ་དཔེ་འཆོལ་རྩད་དང་དག་མྱིག་དང་ཚམ་མྱིག་
 བཅས་ཀྱི་ལས་རྣམས་ཞིང་དཔེ་རྒྱན་དང་འབྲེམས་སྒྲིལ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་འགོ་བཙམས་
 ཟིན་ཡོད། དཔེ་ཆོགས་འདི་ནི་ཐུ་མ་མ་མཆིས་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ལས་གྲུ་ཆེན་
 པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ཉིད་ཐོད་ཀྱི་གསེ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཡོད་དོ་ཙམ་
 འདུས་པའི་དཔེ་ཆོགས་མིག་ཏུ་འཕྱར་བར་བྱེད་རྒྱ་ནི་ང་ཚོའི་བསམ་འདུན་ཡིན་
 ལ། དེ་ལྟར་བྱེད་སྲབ་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱང་ང་ཚོར་ཡོད།

དེ་ལྟར་དཔེ་ཆོགས་འདི་སྐོག་མར་དཔེ་རྒྱན་བྱེད་པའི་རྣོ་དང་བསྐྱོན་ནས་
 འདིར་ཁོ་བོས་བྱ་བ་ཞག་ཆེན་པོ་འདི་ཚུགས་གང་ཐད་ནས་བྱ་བ་ལ་མ་རྟོང་ཡོང་
 བའི་བཀའ་སྐྱོན་འདུན་ཏུ་རྒྱ་དང་། དེ་བཞིན་ཐོད་ཀྱི་གསེ་བ་རིག་པ་ལ་ལྟག་
 བསམ་དཀར་བའི་ཡུལ་དང་ཚུགས་སེ་སའི་སྒྲིལ་བུ་ཀྱན་ནས་ཀྱང་ལས་གྲུ་འདིར་
 ཚུགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱབ་རྒྱུར་དང་རྣོགས་འདེགས་བྱེད་པའི་བསམ་འདུན་ཏུ་
 རྒྱ་ཡིན།

ཞེས་འོ་ཆོགས་ཆེན་ནས།
 ༡༠༠༩ལོའི་ཟླ་༩པར།

མཆམས་སྒྱུར་བའི་གཏམ།

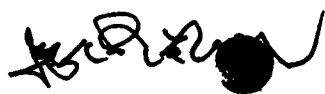
ཁ་བ་རི་ཁོའི་བཅུ་ལྷག་རིག་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཁོད་མི་རིགས་ཀྱིས་འཛིག་
 ཉེན་སྒྱུའི་ཕན་བདེ་གཞི་མར་ལྷུར་བའི་སྒྱུའི་རིག་པ་མཐའ་དག་སྒྱུ་ལ་བཏགས་
 པའི་མིང་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཐབས་མཚོག་དམ་པར་
 ལྷུར་བའི་གངས་ཅན་གསེབ་པ་རིག་པ་ནི་ཁོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲིལ་སྒྱུན་
 དར་སྒྲེལ་མཛད་ཅིང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་པ་འབའ་ཞིག་སྒྱུབ་པའི་རིག་པ་
 ཞིག་ཡིན་སྟབས། རིས་སྟུ་མ་ཆད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་པའི་ལས་
 འོན་ཏེ་ལྷུབ་པའི་རིག་པ་ཞིག་ཏུ་འཁྲམས་ཤིང་སྒྱིལ་གསེབ་དང་དུས་རབས་རི་
 འདུ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འར་མཐོ་གལ་དང་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་དོན་
 དངོས་ཀྱི་ཉིང་ནས་སྒྱུབ་པའི་གནས་ལུགས་ཤིག་ཡིན་པས་མི་སྟེད་སྟེ་ཞིག་གིས་
 ལྱང་བསྐྱོན་འདིང་དང་ཁྱོག་བཤད་བྱ་བར་མི་བྱས་སོ། །རང་རེའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
 ཆང་དང་དེ་ཡོད་བརྟན་བཙས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལྟར་ན། གཡུང་རྒྱུད་པོན་ལུགས་
 ཀྱི་དྲང་སྟོང་དཔུང་དུ་བྱི་ཤེས་ནས་སྒྲན་པ་དྲུང་གི་ཐོར་ཅོག་ཅན་བར་དང་། རྗེ་
 བཅུན་གཡུ་ཐོག་རྒྱུང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ནས་གཏེར་རྟོན་གྱ་བ་མངོན་ཤེས་ཀྱི་
 བར། བེ་ར་ཅན་ནས་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སྐབས། ལྱང་ལྱར་ནམ་
 གཉིས་ནས་ཀོང་སྒྲལ་ཡབ་ལྷས། མི་དབང་ལྷེ་ལྷིད་རིན་པོ་ཆེ་ནས་སྒྲན་ཅིས་
 མཁས་དབང་མཁྱེན་རབ་ཙོར་བྲ་ལ་ཐུག་པའི་དྲང་སྟོང་མཁས་ལྱབ་རིམ་ལྱོན་
 བཟང་གིས་མི་ལངས་པ་རྣམས་ཀྱི་སྒྱུ་དྲིན་ལས། དཔལ་ལྷན་སྒྱུད་བཞིའི་
 དཀོངས་འགྲེལ་དང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་དཀོངས་འགྲེལ་གཙོ་བུས་པའི་གསེབ་
 རིག་གི་བརྟན་བཙས་རི་ཁོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པ་རང་གིས་མཛུལ་ན་དད་པའི་

ལྷོང་གཡོ་ཞིང་གཞན་ལ་ངམ་ན་ལ་ཆུའི་སྒྲོབས་པ་རྒྱས་པ་འདིས་ཤོད་ཀྱི་གསོ་
བརྟེན་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ལ་གཞུང་མན་རག་གི་ནང་དོན་ལྟན་ལུས་ཆོགས་པ་
ཞིག་ཡིན་པ་རྒྱུད་གསལ་པོ་བྱས་འདུག

འོན་ཀྱང་མིག་སྨར་མྱེ་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་རེའི་གསོ་
རིག་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་རག་གི་གདམས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཉམས་ཉེས་སྤྱུར་དང་
འལྱར་སྤྲོས་ཡིན་པའང་ཀྱན་གྱིས་མཁྱེན་གསལ་ལགས་པས། ད་ལྟའི་དུས་
འདིར་བདག་ཅག་ཆོ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོང་ཆོང་ཁོ་ན་དང་ཡུལ་ལྷུང་གི་
བྲག་པའི་ཁི་པན་ནམ་རྒྱགས་རིས་ཅན་གྱི་ལྷ་པ་སོགས་རིང་དུ་དོར་ནས་མི་
རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ལྷ་བུ་འདི་ལ་སྤྱིར་ཁོང་ནས་གཏོང་དང་
གཅིས་སྤྲུལ། དེ་བཞིན་རིས་སྤྱེལ་བའི་འཛམ་གླིང་གི་མིའི་རིགས་ཡོངས་ལ་
པན་དུ་རེ་བའི་ཀྱན་སྤྱོད་རྣམ་དག་གི་སྒྲོ་ནས། རི་རྒྱལ་ལྷན་པོའི་གཏོས་དང་
མཉམ་པའི་ཁོད་ལྷགས་གསོ་རིག་གི་གཞུང་མན་རག་རྣམས་ལ་འོས་ཆོད་དང་
རང་བཟོ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྨར་ལས་ལྷག་པའི་རང་སྤྱོད་འདོན་རྒྱུར་རྒྱབ་དང་
འཆོལ་ལྷུང་ལེགས་སྤྲིག་གི་དུ་རྒྱ་བཅས་ཤི་ཤིན་ཏུ་གལ་གནད་ཆེ་བའི་བསྐྱེད་པ་ཞིག་
རེད།

དེའི་ཕྱིར་མཆོ་སྤྱོད་ཞིང་ཆེན་པོ་དེ་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་མིང་
དོན་མཆུངས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཤོད་ཀྱི་རྒྱན་ཆེས་རིག་པ་རྒྱུད་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་དང་
གསར་བཏོད་ཀྱི་ཁྲེལ་གྱི་མང་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་འཇུགས་སྤྲུབ་པའི་ཆེད་དུ།
ད་ལྟའི་དུས་རབས་དང་མིན་རྒྱལ་བཟང་པོའི་གྲ་སྐབས་དམ་འཛིན་རང་མི་
དངོས་ནོར་གསུམ་གྱི་རྣམས་ཤུགས་གཅིག་དུ་བསྐྱེད་ཞིང་མིག་རྒྱར་རིང་བའི་
རྒྱལ་གཞི་དང་བཅས་ཏེ་རང་རེའི་རྒྱན་ཆེས་སྒོར་གྱི་མཁོག་ལ་ཆེ་བའི་གནའ་དཔེ་
དང་བརྟན་བཅས་ལག་དུ་ཟིན་ཏོ་ཅོག་རྒྱགས་གཅིག་དུ་བསྐྱེགས་ཏེ་པར་དུ་
བརྒྱན་པའི་དགེ་བ་འདིས། ད་ལྟ་ཅམ་མ་ཟད་འལྱར་འལྱར་ཤོད་ཀྱི་རྒྱན་ཆེས་
བརྟན་པ་ཉིད་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བར་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་

ལུས་པ་ཐོན་ཐུབ་ཅིང་ལུས་ཅན་ཀུན་གྱི་སྒྲིག་འཛིན་དཔལ་དུ་འགྱུར་བར་གདོན་
མི་ཟ་བས་ན། འོ་སྒྲིལ་ཐུན་མིང་གིས་རྒྱུ་ཡི་རང་ཁྱེའོས་པའི་ལས་དོན་གལ་
ཆེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ཏེ་ཅང་དགའ་ཆོར་དང་བཅས་མཚམས་སྦྱར་བའི་ཆོག་དུ།

ཁྱེ་རུ་ཆེ་ནམ་གྱིས།

སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ ཆེས་ ༡༩ ཉིན་ལ།

དག་ཚིག་པའི་གསལ་བཤད།

བོད་བལ་མོ་སྐར་བ་ཞེས་སྤྱ་གཤམ་པ་འཛམ་གླིང་གི་ཡང་སྤེང་དུ་གནས་
 པའི་མི་རིགས་ཉིད་ལ་གནམ་གྲིས་ས་བཀའ་པ་ཉི་ཤུ་འཛིན་ཕྱོད་དུ་བར་དམ་
 པ་ནམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལས། དམ་པའི་ཆོས་ཀྱིས་གཙོས་པའི་བཅུ་ལྷག་རིག་
 པའི་གནས་ཀྱིས་ཡོངས་སྤྱ་ལྷག་པའི་ཤེས་རིག་བར་མཛོད་ནི་སྤྱད་པའི་མཐར་
 ཡང་བྱལ་བ་མེད་པ་ཞིག་མཆིས་པ་ལ་སྤྱས་ཀྱང་བསྟོན་དུ་མེད་དོ། དེ་ལས་
 གནས་བཅུ་འཛིན་ལ་ལྷན་གཞན་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་གྱུར་པའི་
 བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི། རྗེ་གཡུ་ཐོག་ཆེན་པོས། མི་ན་བར་གནས་པར་
 འདོད་པ་དང་ན་བ་གསོ་བར་འདོད་པའི་གང་ཟག་གིས་གསོ་བ་རིག་པའི་མན་
 ངག་ལ་བསྐབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་རིས་སྤྱ་མ་ཆད་པའི་འགྲོ་བ་མའི་
 རིགས་ལ་ཕན་པ་འབའ་ཞིག་སྤྱབ་པའི་རིག་པ་ཞིག་ལྟེ། དེར་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་
 ཡུན་ཏ་ཅང་རིང་ཞིང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆང་ཡིན་པ་མ་ཟད། རྒྱན་
 དཔུང་གི་རིགས་ལམ་བྱུང་དུ་འཕགས་ཤིང་མན་ངག་ཉམས་སྦྱང་སྤྱན་སྤུམ་
 ཆོགས་ཤིང་གཞི་མ་པ་ཞིག་མཆིས་སྤྱབས། དེར་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་མི་ནང་ལུན་ཏུ་
 ཆན་རིག་པ་མཁས་ཅན་དག་གིས་སྤྱོད་ཡོངས་ནས་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་ཞིབ་འཇུག་
 གི་གོམ་སྤྱབས་མཚོགས་ལེན་ཕྱིད་བཞིན་པ་དང་། རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཀྱང་
 ཏང་གི་མི་རིགས་སྤྱི་ཚུས་དོན་འཁྱོལ་དང་བྱལ་རྒྱུ་གསར་སྤེལ་བྱེད་པའི་
 འགྲོས་དང་བསྐྱབ་ནས་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ལས་དོན་ཉིད་ཆོ་ཀྱན་ནས་
 ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་དང་མ་ཉམས་གོང་སྤེལ་གནང་སྟེ་ཉམས་དགའི་ལུལ་ཁམས་
 ཤིག་ཏུ་བསྐྱལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་སྤྱི་ནང་གི་འགལ་སྤྱོད་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་

རེའི་གསེར་རིག་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་རག་གི་གདམས་པ་གང་མང་ཉམས་ཉེས་སུ་
 ཟུར་དང་འཕུར་ལུས་ཡིན་པའང་ར་ཆོས་མིག་མཛོང་ལག་ཟིན་དུ་འཁུམས་ཤིང་།
 བོད་ཀྱི་གསེར་རིག་འདི་ཉིད་གནང་བའི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པའི་རོས་ནས་ལྟ་ན།
 རི་རྒྱལ་རྩུན་པོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་གཞུང་མན་རག་གི་གསུང་རབ་དེ་
 རྣམས་ལྷར་ལས་རྩལ་པའི་སྒོ་ནས་སྒོག་འདོན་ཟུར་སྒྲིབ་དང་འཆོལ་ཕྱད་ལེགས་
 རྒྱལ་བཅས་ལྟེན་རྒྱལ་མོག་མར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་སྒྲུབ་གཞིའི་ལས་ཀ་གལ་ཆེན་
 ཞིག་ལྟེན་སྒྲིབ་ཆེ་རིག་འདིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བབས་པའི་
 རྩལ་རབས་ཀྱི་འགན་འཁུའི་ཞིག་ལགས། དེའི་མྱིར་ར་ཆོས་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ལས་འགན་
 དང་རྩལ་རབས་ཀྱི་སྒྲུབ་བྱ་རྩེར་མདོ་དབུས་མཐོ་སྒང་ཞེས་པའི་བྱུང་མིན་ཁོར་
 ཡུག་མོད་དུ་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བའི་གནང་བའི་གསེར་དབུད་རིག་པ་འདིའི་སྒྲིག་
 དབུགས་རྒྱུན་བཞིངས་ལྟེན་ཅིང་། བོད་ཀྱི་གསེར་དབུད་རིག་པར་སྦྱང་བཅོལ་
 དང་ཞིབ་འཇུག་ལྟེན་པར་སྒྲིབ་བརྟམས་པའི་རྣམ་དབྱེད་ཅན་མང་པོར་རྒྱ་ཆ་མཁོ་
 སྒྲིབ་ཀྱི་སྒྲིབ་འཕར་ཡངས་པོར་ལྟེས་པ། རང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་རྒྱུང་འདིན་པ་ལ་
 ལྷར་བས་སྒྲན་སྒོགས་བྱུང་པ། ཉམ་ཐག་ནད་པའི་ལུས་སྒོག་ལ་གཟིར་བའི་ནད་
 རིགས་ཆ་མེད་དུ་འཆོམས་པར་རྩས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཉེན་དང་མན་
 རག་ཟབ་མོའི་གདམས་པ་ཆིག་བྱུང་ཀྱི་སྒྲིབ་མང་དུ་བཅའ་ནས་ནད་ཀྱི་ཕྱག་
 བསྐལ་ལས་སྒྲིབ་པར་རོ་སྒོགས་པ་བཅས་མདོར་ན་གངས་ཅན་གསེབ་རིག་པ་
 འདི་ཉིད་མིང་དོན་མཆུངས་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱུད་འདིན་ལེགས་པོ་ཞིག་ལྟེན་པའི་
 ཆེད་དུ། དེད་ཅག་མཆོ་སྒོན་ཞིང་ཆེན་བོད་ཀྱི་གསེར་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་
 འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་མི་རྣམས་འཇུགས་དང་གསེབ་རིག་པའི་གནང་དཔེ་དག་
 རྒྱལ་གི་མི་རྣམས་ཆེད་བསྐོས་བྱས་ཏེ། ལོ་རྒྱས་ཡིག་ཆ་དང་། གཞུང་ལུགས་བསྐྱར་
 བཅོས། མན་རག་ལག་ལེན། སྒྲན་སྒྲིབ་སྒྲིབ་བྱུང་། སྒོ་སྒྲན་འཁུངས་དཔེ།
 གནམ་རིག་སྒྲར་ཅིས་སྒོགས་ཀྱི་དཔེ་རྒྱུན་དགོན་པོའི་རིགས་གཙོ་བོར་བཟུང་
 སྒོག་《བོད་ཀྱི་གསེར་རིག་པའི་གནང་དཔེ་རྒྱལ་བསྐྱགས་དཔེ་ཆོགས་》ཞེས་པ་

འདི་ཚམ་ཐོག་བྱས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་སྟུན་ཐད་དཔེ་དེ་བ་རེ་རེ་བཞིན་མཛད་
 པའི་མ་རྒྱས་ཀྱི་ཐ་སྤྱོད་དང་ནང་དོན་ལ་མ་བརྟེན་པར་ལག་ལེན་དུ་འབྱོལ་གང་
 ཐུབ་བྱས་ཏེ་དཔེ་རྒྱུ་ལག་དུ་སོན་ནོ་ཙག་དག་སྟོན་དང་དཔེ་སྟུན་འབྲེལ་ས་སྟེལ་
 བྱ་རྒྱ་ཡིན།

དེ་ལ་ལྟ་ས་ནས་སོན་པའི་ལག་ཁྲིམ་མ་ཞིག་གཞིར་བྱས་ནས་བསྟུགས་པའི་
 《བཤད་རྒྱུད་ཀྱི་འབྲེལ་ཆེན་གྱི་མེད་ཀྱན་གསལ་》ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་《ཐོད་ཀྱི་
 གསེལ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་རྩོགས་བསྟུགས་དཔེ་ཆོགས་》ནང་གསལ་ཀྱི་དེ་བ་
 སོ་དགུ་པ་ཡིན་ལ། འདིའི་ནང་ལེའུ་སྟུམ་ཅུ་སྟེ་གཅིག་གི་བདག་ཉིད་ཅན་
 བཤད་པ་སྟེ་ཡི་རྒྱུད་ཀྱི་དཀའ་གནད་རྟོ་རྟེ་མཐུད་པ་དགག་བཞག་སྟེང་གསུམ་
 གྱུས་བཀྲོལ་ཞིང་། ལྷག་དོན་དུ་དྲངས་མ་ལེན་པའི་ཆ་དགུའི་རྩོམ་འཛིན་དང་།
 ཐུའི་རྒྱ་རྒྱུ་ལ། ཐུའི་གནས་ལུགས། ཐུར་སེལ་རྒྱུ་ལ་འཛིན་འབྲི་ལྟ་ཀྱི་མིང་
 གི་རྣམ་གྲངས། དེ་མིན་སྟུན་ཀྱི་འབྲུང་ཁྲུངས་དང་། བཟང་རན་དབྱེ་བ།
 བསེལ་རྟོད་སྟེ་གནས། མིང་གི་ངེས་པ། ཐོངས་དབྱིབས། ཁ་དོག་སྟགས་
 གཞུང་གཞན་དུ་ཁ་གསལ་མེད་པ་ལ་རང་ལུགས་ཀྱི་མ་མེད་པས་མཛོན་པར་སྟོན་
 ཡོད།

དེ་ཡང་དཔེ་ཆོགས་འདི་ཉིད་དག་སྟོན་དང་ཚམ་སྟོན་གྱི་དཔེ་ཆ་འཛིན་
 འདི་ལྟ་ཡིན་ཏེ། ༡. ཡིག་ཐོར་བ་དང་དོགས་གཞི་ཅན་རྣམས་ལ་མིང་ཆོག་གང་
 དེའི་རྩོམ་སྟུན་གསལ་[ ]འདིའི་ནང་དག་བཙས་བྱས་ཡོད། ༢. གཞུང་ཆོག་ཆད་
 པར་འདོད་པ་རྣམས་ཉགས་( )འདིའི་ནང་དུ་ཁ་སྟོང་བྱས་ཡོད། ༣. ཚམ་པ་
 ཐོའི་མཆན་རྣམས་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ལས་རྒྱུ་ཅན་བྱས་ནས་
 བཀོད་ཡོད། ༤. མ་ཡིག་མི་གསལ་བའམ་གཞུང་ཆོག་ཆད་པ་རྣམས་ལ་ཁ་སྟོང་
 གྱེད་མ་རུས་པ་ཉགས་.....འདིས་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད་ལ་ཀྱག་ཉགས་( )
 འདིའི་ནང་དུ་མ་ཡིག་གི་ཤོག་གྲངས་སམ་ཐིག་ཐེང་ཅི་ཅན་ཞིག་ཆད་ཡོད་པ་
 གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། ༥. རྒྱ་ཆ་དང་རྒྱམ་ཆ་སྟགས་ཚུ་སྟེ་རིགས་རྣམས་

དག་ཡིག་མཁས་པ་འི་ཁ་རྒྱ་ལྟར་ཉེ། མོག་ཚད་རྒྱ་ཚེ་ཞེས་ཆོག་ཕྱོགས་དང་
 བཞེབ་ན་མ་བཏགས་མི་འདྲགས་ཤིང་། མོག་པོ་ལྷ་དང་རྒྱ་མཚོ་ལྷ་ཞེས་
 བའམ་ལྷ་མིང་རྒྱང་པ་འི་སྐབས་སུ་མ་བཏགས་འདྲགས་ཞེས་པ་ལྟར་རྒྱར་ཡོད།
 ལན་ལྷ་ཞེས་པ་ནི་ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་འི་དཔེ་གཞུང་མང་ཆེ་བར་བརྟན་ནས་
 དམིགས་བསལ་དུ་མ་བྱར་རྒྱར་ནས་བཞོད་ཡོད།

འདིར་ར་ཆོ་དག་ཟླིག་མི་ལྟ་འེམ་བྱའི་རྒྱ་ཚད་དམན་ཞིང་དཔེ་ཉིང་དག་
 ཟླིག་གི་ཉམས་རྒྱང་ཞན་པ་འི་དབང་གིས་མ་རྟོགས་འགལ་འབྲལ་གྱི་ཆ་གང་མང་
 ཡོད་ཀྱི་ད་པ་ལ་རྒྱ་ཆེ་སྟོག་པ་པོ་ནམས་ཀྱིས་དགོངས་འཆར་རྟུགས་པར་གནང་
 བར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བྱུང་།

མཆོ་རྟན་ཞིང་ཆེན་ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་ཞེས་འབྱུག་ཁང་ནས།
 《ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གནད་དཔེ་རྟོགས་བརྟགས་དཔེ་ཆོགས་》ཆོས་ཟླིག་ཆོགས་པ་ ཅས།
 ལྷ་ལོ་ ༡༠༠༥ ལོ་རི་རྒྱ་པ་འི་ཆོས་པ་ཉིན།

ཚུམ་པ་པོ་རྒྱུད་མདོར་བཟུམ།

བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་ནི་མིའི་ནི་མའི་སྤྲས་ལྟ་བུ་ན་བཟུམ་བཟུམ་གྱིས་
 དཔལ་བཟང་ཞེས་པའི་སྤྲས་སུ་བོད་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་ནང་སྤྲ་འབྲུང་ས།
 རྒྱུད་ཀྱི་ནམ་ཡལ་གྱི་ཞབས་པད་ཡུན་དུ་བཞེན་ཏེ་གསོ་བ་རིག་པར་སྤྲངས་བཙོན་
 གནང་བས་གཞུང་མན་རག་སྤྱི་དང་། རྒྱུད་པར་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞིའི་བཀའ་
 གཏེར་རྒྱ་པོ་གཉིས་འདྲེས་གྱི་གདམས་རག་ཞལ་ཤེས། བཀའ་གཏད་རྒྱུའི་
 དབང་། རྒྱ་ལྷ་དང་དྲང་སྤྱང་གི་རྒྱུ་པ་སྤྱོད་། ལྷན་བརྒྱུད་གྱི་ཕྱག་ལེན། འགྲེལ་
 བཤད་སྒྲགས་བུམ་པ་གང་ཤོད་ཚུལ་དུ་བཞེས། དྲང་རྩོད་དུས་འབྲུག་གི་ལྷ་བས་
 རྩིས་སུ་རིན་སྤྲངས་པའི་སྤྲ་སྤྲན་དུ་སྤྱུར། གསོ་རིག་ཁོག་འབྲུགས་པད་དཀར་
 རྒྱས་པའི་ནིན་ཕྱེད་དང་བཤད་རྒྱུད་གྱི་འགྲེལ་བ་བསྒྲགས་པས་རོན་ཐམས་ཅད་
 འབྲུབ་པའམ་འགྲེལ་ཆེན་རྒྱུ་མེད་ཀྱན་གསལ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བྱང་པ་ཡབ་
 སྤྲས་རིམ་ཤོད་གྱིས་བོད་དུ་ཤུལ་བྱུང་བའི་སྤྱོད་འབྲུམ་ཁག་རྣམས་ལ་ལྷང་རིགས་
 གྱི་སྤྱོད་ནས་ཞིབ་དཔྱད་གོ་བཟུར་དང་། རང་གི་སྤྲན་མོང་མ་ཡིན་པའི་དམིགས་
 བསལ་ཁྱད་ཆོས་གྱིས་བྱུར་བརྒྱན་ཏེ་གཞུང་དང་ལག་ལེན་རྣམ་དག་གི་སྤྱོད་ནས་
 སྤྲན་གྱི་འབྲུང་ཁྲུངས་དང་། རོ་པོ། རོས་འཛིན། བཟང་རན་དབྱེ་བ།
 བསལ་རྒྱུད་སྤྱེ་གནས། མིང་གི་ངེས་པ། བོངས་དབྱིབས། ཁ་དོག་སྒྲགས་གྱི་
 རྒྱུད་པར་གྱི་གནས་ལུགས་ཞིབ་རྒྱས་འཁོད་པའི་སྤྱོད་འབྲུམ་སྤྲན་གྱི་གཏེར་མཛོད་
 ཅས་པ་སྒྲགས་ཆོས་སྤྱིག་མཛོད་དེ། སྤྱོད་ཆེ་རིང་པོ་རང་བཞུགས་ཨེ་ཡོད་སྤྲམ།
 ཐེ་མིད་རིན་པོ་ཆེས། དེ་ཡང་བྱང་སྤྲན་ལྟའི་བཙུན་པ་བཟུམ་གྱིས་དཔལ་བཟང་
 གི་སྤྲས་དྲང་སྤྱང་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་འཇག་ཐང་དུ་རིན་སྤྲངས་པའི་སྤྲ་
 ལ་སྤྱོད་ཆེའི་འཕེན་པ་བཏང་བས། བྱང་པའི་དཔོན་ཞེན་དང་གདམས་པའི་རྒྱ་པོ་

ལུ་བ་ན་འཕངས་པར་དཔོངས་ཏེ་བྱང་པར་མི་ཆེད་གཏད་ཀྱིས་བརྒྱུངས་ཏེ་
 བདག་གི་རིགས་ཚོས་གཉིས་ཀའི་བྱ་དེ་ནི་ལྷ་ལམ་དུ་སོང་། ཆེག་བརྒྱད་ཀྱི་
 གདམས་པ་འདི་བྱང་པ་རང་གི་སྒྲ་སྒྲན་སྒྲགས་སྒྲོས་འཁེལ་ཤིང་ཤེས་རབ་ཆེ་བ་
 ཞིག་ལ་འབྲལ་བས་རྒྱང་སྤར་མཛོད་ལྷུས་པ་བཞིན། བཟུང་པ་དར་རྒྱས་སྒྲན་
 ཀྱི་བརྒྱད་པ་དང་ཤེས་རབ་ཆེ་བ་བཅས་གཏོང་བར་མཛད་པའི་སྒྲོར་གསུངས་
 འདུག ཀོང་རྒྱལ་གྱི་ཤེས་བྱ་མཛོད་ཀྱི་ནང་བྱད་པར་ཕྱིས་སུ་བྱང་པ་ཡབ་རྣམ་
 རྒྱལ་གྲགས་བཟང་དང་། སྤུས་མའི་ཉི་མ། ལྷ་བཙུན་བཟ་ཤིས་དཔལ་བཟང་།
 བསོད་ནམས་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱད་འགྲེལ་ཁོག་འབྲུགས་ལྷན་
 ཐབས་དུ་མ་མཛད་དེ་བྱང་ལྷགས་ཞེས་པའི་སྒྲོལ་བཏོད་ཅེས་གསུངས་འདུག་
 པས་བྱང་ལྷགས་ཀྱི་སྒོག་མའི་སྒྲོལ་འབྱེད་མཁན་གཙོ་བོའི་གྲས་ཡིན་པའང་དེས་
 ཉོགས་སྟབས།